

Es pot ser català sense saber català?

written by Jordi Martí i Montllau | 9 de desembre de 2019

Segur que molts respondrien afirmativament a aquesta qüestió amb què encapçalo aquestes línies, i molts més encara no sabrien què respondre-hi o, si més no, dubtarien de respondre-hi negativament. Fins i tot més d'un trobaria la qüestió impertinent i de mal gust.

A tots els qui heu reaccionat d'alguna d'aquestes maneres us proposo un senzill exercici mental: canvieu de la qüestió anterior el terme català per qualsevol altre substantiu: francès, italià, castellà, anglès, suís alemany, portuguès ... Us sonaria igualment d'estranya o d'impertinent la qüestió? I els qui l'haguéssiu respost afirmativament: respondríeu novament de manera afirmativa a la mateixa qüestió un cop fet el canvi que us proposo? En dubtaríeu, si més no?

Us adoneu, per tant, que allò que acollim amb tanta naturalitat potser no n'és tant, de natural? Us adoneu que potser darrere la resposta afirmativa s'hi amaga una anormalitat fruit d'una situació de subordinació?

I no obstant això, si encara en dubteu i tendiu a pensar que la qüestió és impertinent, us proposo que proveu un darrer exercici: responeu-vos aquesta altra qüestió:

«Es pot ser català sense saber parlar castellà?»

Aquells que considereu que es pot reivindicar per un mateix el caràcter de català encara que es desconeixi la llengua del país... trobeu que es pot continuar fent la mateixa reivindicació en cas de desconèixer el castellà? Ho dic altrament: algú que no sabés ni català ni castellà estaria legitimat a ulls vostres per reivindicar-se com a català?

Si aquí ja heu dubtat més, si els qui abans havíeu respost afirmativament ara ja no esteu segurs de què respondre, penseu-hi; potser ara us serà més fàcil d'adonar-vos de fins a quin punt estem confosos i de fins a quin punt sostenim com a evidents idees que són absurdes. I, de passada, potser veureu la importància que té per a accedir a la consideració de català el coneixement de la llengua (una via d'accés, tot sigui dit, ben fàcil i democràtica).

Ara bé, si encara heu respost afirmativament a aquesta segona qüestió, només us demano una darrera cosa: si l'únic que distingeix un català d'algué que no ho és el lloc de residència, quan un català –catalanoparlant– va a viure fora, perd la seva condició de català? I un resident a Catalunya que mai no s'hi ha integrat lingüísticament ..., si se'n va a residir a un altre indret del món, continuarà sent català?

I què passa amb els catalans del nord? Són encara catalans? No ho són? Ho són però en el seu cas el terme *català* vol dir una altra cosa? Potser els considerem catalans, entre altres motius, perquè –ells o els seus avantpassats– *havien parlat català*?

Sí, ja sé que em podeu dir que, per exemple, els irlandesos, o els bascos, bé que ho són encara que no parlin irlandès (o eusquera). I és veritat. Però què en pensarien d'això els irlandesos del temps en què el gaèlic era encara la llengua de l'illa? S'identificarien amb la Irlanda actual? No ha estat el cas, potser, que el terme *Irlanda* ha passat a referir-se a coses força diferents en el transcurs del temps? No és veritat que, ara mateix, els mateixos irlandesos es troben confosos respecte a què significa ser-ho? No és veritat que l'ideal d'un basc que no es vegi a ell mateix com a simple habitant d'una província foral vinculada al Regne d'Espanya, i que no parli eusquera, és *euskaldunitzar-se*? Traslladem-ho al nostre cas: els catalans actuals us sentiríeu a casa en una Catalunya on ja no es parlés català? Se senten espoliats els catalans del nord? Si la llengua no fos essencial, s'hi sentirien? Us

identificaríeu amb els ciutadans d'una Catalunya sense català?
Us ajudaria a identificar-vos-hi que fessin de la recuperació de la llengua un dels seus objectius principals? Sentiríeu que estàveu vivint un país al qual se li hauria amputat una part essencial del patrimoni que n'havia fet una nació entre les nacions de la terra?

¿Realment la llengua no significa res, no participa de cap definició?

Com deia aquell: reflexionem, reflexionem...